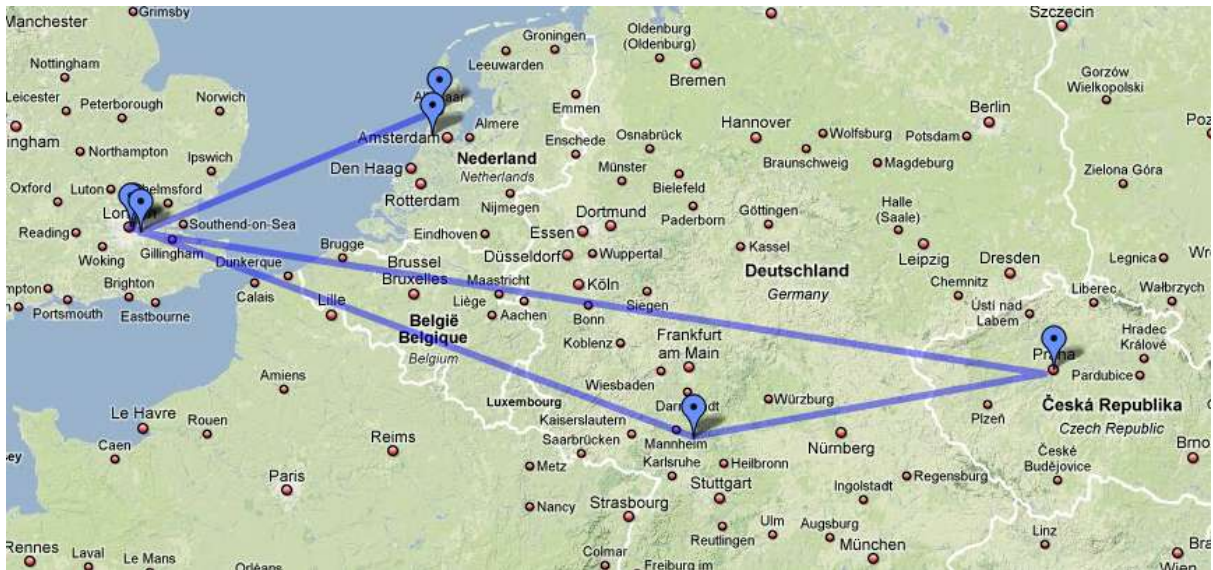

Drebbel in Heidelberg?

Is Cornelis Drebbel in 1613 op de terugreis van Praag naar London via Heidelberg gereisd? Heeft hij daar (een van) de gebroeders de Caus ontmoet en / of met ze samengewerkt?

Tussen Salomon de Caus en Cornelis Drebbel zijn heel wat opvallende parallellen te ontdekken. Het waren allebei handige ingenieurs die carrière hebben gemaakt aan de hoven van vooral buitenlandse patroons. Ze waren gefascineerd door de elementen - water, lucht, zon en stoom – en wendden die aan in fonteinën, muziekinstrumenten en automata om hun heren te behagen. Omstreeks 1600 bouwde Drebbel al een fontein in Middelburg. De Caus' beroemde "Vader Rijn" in de Heidelbergse Hortus Palatinus dateert van rond 1615.

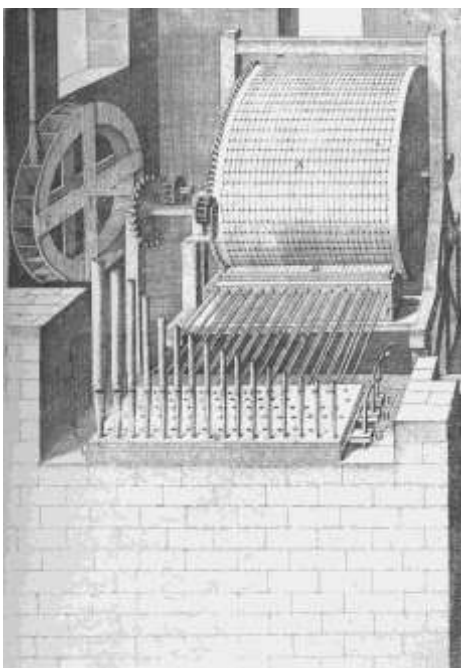
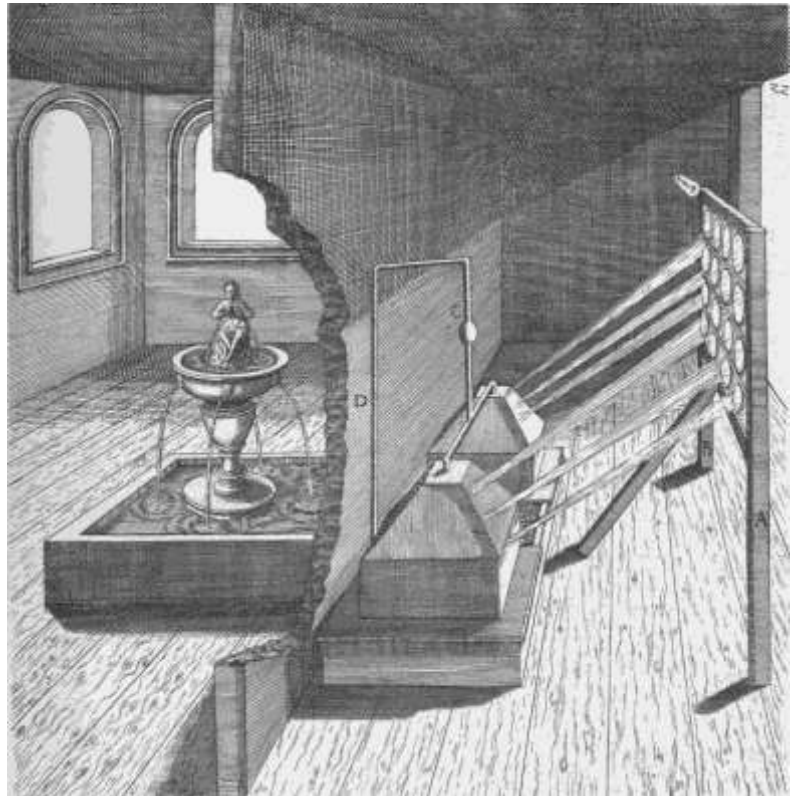

De Caus was wel iets zorgvuldiger [in het beschrijven van zijn vindingen](#) en op basis daarvan zijn een aantal van zijn automata gecatalogeerd en zelfs gereconstrueerd (cfr. "[database machine drawings](#)").

In het voorbeeld hieronder een fontein aangedreven door zonneenergie, met de annotatie:

"Due to the publication of devices like this one and dc21r, Salomon de Caus is sometimes credited with the invention of solar energy"¹.

Ook Drebbel heeft zonne-energie gebruikt, bijvoorbeeld voor zijn clavecimbel.

De Caus bouwde in Heidelberg ook waterorgels, waarvan [gezegd](#) wordt: "In the early 17th century water organs were built in England; Cornelius Drebbel built one for King James I (see Harstoffer, 1651), and Salomon de Caus built several at Richmond while in the service of Prince Henry."

¹ <http://dmd.mpiwg-berlin.mpg.de/home> search for dc22r

Het lijkt zeker geen twijfel dat Cornelis Drebbel, Salomon de Caus en ook Constantijn Huygens elkaar gekend hebben:

“The elder de Caus may also have had an influence on Christian Huygens... or at least his father. Constantine Huygens was working as an ambassador in England where he ran in the very particular circle of Sir Robert Killigrew. Killigrew's wife was the former Mary Woodhouse, niece of Sir Francis Bacon. This circle also included the widow of Sir Walter Raleigh (Bess Throckmorton, who managed the Irish estates at Youghal that Raleigh sold to Robert Boyle's father), Ben Jonson, John Donne, Inigo Jones, the Huguenots Lanier and Drebbel, Isaac de Caus and Cornelius Drebbel, and--of course--Sir Francis Bacon.

Isaac was also a member of the Killigrew circle. Interestingly, Isaac's greatest accomplishments were at Wilton which was visited by Christian's younger brother Lodewijk in 1652.

Killigrew's circle overlapped with Prince Henry's entourage. Following Henry's death in 1612, Drebbel became attached to the Court of James I while de Caus fell into the entourage of Princess Elizabeth, soon to become the the Queen of Bohemia. After the fall of the Winter Monarchs, de Caus returned to France rather than follow his patrons into exile.”²

De voor de hand liggende vraag blijft of deze “gelijkgestemde zielen” De Caus en Drebbel ook in Heidelberg hebben samengewerkt? Zowel geografisch als chronologisch zou dit kunnen kloppen

“...Luke Morgan demonstrates that Salomon de Caus (1576-1626), though much neglected in the literature, was central to the dissemination throughout Europe of late sixteenth-century Italian garden motifs, particularly grotto and fountain designs that he knew firsthand from traveling in Tuscany. Best known for his design of the Hortus Palatinus in Heidelberg (begun ca. 1614 and left unfinished in 1619) ...”³

“1. April 1613: Johann Salomon de Caus wird zum Architekten und Ingenieur des frisch vermählten Paares Friedrich V. und Elisabeth Stuart (der Salomon Zeichenunterricht gab) berufen. Salomon kann Architekt des unter Friedrich V. auf dem Heidelberger Schloß errichteten Englischen Baus (1612/1615) gewesen sein. Eindeutig nachweisbar ist Salomon als Architekt des Elisabethentors und als Gestalter des Hortus Palatinus. Er arbeitet bis 1620 am Hofe des Kurfürsten Friedrich V. in Heidelberg.”⁴

Drebbel van zijn kant verliet Praag in 1613, er zijn verder geen aanwijzingen waar hij in die jaren verbleef en de landkaart hierboven laat zien dat Heidelberg zeker op zijn weg lag. In de Zeittafel zur Heidelberger Geschichte ab 1600 wordt echter geen melding van Drebbel gemaakt. En navraag bij Dr. Marcus Popplow, leverde de volgende reactie op:

² BACHRACH, A. G. H. (1980) The role of the Huygens family in seventeenth-century Dutch culture. IN BOS, H. J. M., RUDWICK, M. J. S., SNELDERS, H. A. M. & VISSER, R. P. W. (Eds.) *Studies on Christiaan Huygens : invited papers from the Symposium on the Life and Work of Christiaan Huygens*, Amsterdam, 22-25 August 1979. Lisse, Swets & Zeitlinger.,

³ Luke Morgan. Nature as Model: Salomon de Caus and Early Seventeenth-Century Landscape Design.

Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006. x + 296 pp. index. illus. bibl. \$55. ISBN: 978-0-8122-3963-8.

⁴ haidelberg.de

Sehr geehrter Herr van Onna,

vielen Dank für Ihre Anfrage und entschuldigen Sie die späte Antwort. Leider habe ich keine Indizien dafür, dass Drebbel zu Zeiten von Salomon de Caus in Heidelberg war. Natürlich ist das denkbar und Drebbel gehört ganz klar in das Netzwerk von Personen im Umfeld von de Caus mit vergleichbaren Interessen. Die Quellenlage für die Zeit von de Caus in Heidelberg ist allerdings sehr schlecht bzw. die Bestände in den Archiven von Karlsruhe und v.a. München nicht gut aufgearbeitet. Es ist daher kaum etwas über de Caus? ?Alltag? in Heidelberg 1614-1619 bekannt, auch die Bauakten für den Hortus Palatinus fehlen bis auf wenige Ausnahmen. Hier gibt es leider viele Aktenverluste durch spätere Kriege.

Es tut mir leid, dass ich Ihnen keine positivere Antwort geben kann. Vielleicht kontaktieren Sie einmal Alexander Marr (<http://www-ah.st-andrews.ac.uk/staff/marr.html>). Er hat viel zu de Caus gearbeitet, allerdings v. a. in englischen Archiven, vielleicht hat er einen Hinweis.

Mit besten Grüßen,
Marcus Popplow

Al met al blijft een mogelijk bezoek van Drebbel aan Heidelberg een onderwerp dat nog uitgebreid onderzoek verdient.

Suggesties en opmerkingen zijn van harte welkom op drebbelfoundation@gmail.com